

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVII. évfolyam

Szubotica, 1926 PÉNTEK január 8.

7. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon: Kiadóhivatal 8-58 Szerkesztőség 5-10, 8-52

Előfizetési ár negyedévre 150 din.

Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia Foncière-palota)
Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Lolbach-palota)

DÖNTŐ FORDULAT A FRANKHAMISÍTÁSI BÜNYGYBEN

Letartóztatták Gerő őrnagyot, a Térképészeti Intézet igazgatóját — Bevallotta, hogy az ő vezetése alatt készültek a hamis ezerfrankosok — Huszonöt millió frankot gyártottak
Megtalálták a bankóprést egy ócskavaskereskedőnél — Windischgraetz ifjabb Pitt példájára hivatkozik védekezésében — Nádossy: „Hazám érdekében elvesztettem a fejemet“
A detektivek szerint politikai előkelőségek letartóztatása már nem várható — Negyven percentet kaptak a hamis bankók értékesítői — Windischgraetz palotájában értekezleten határozták el a pénzhamisítást — Éjszakai minisztertanács a bűnügy politikai vonatkozásairól

Államtanácsot, koalíciós kormányt és új választásokat követelnek a szocialisták

Budapestről jelentik: A frankhamisítási bűnügy legszenzációsabb fejleménye az, hogy a bejelentett szenzációs elemények elmaradtak. A rendőrség ugyan fogatosított szerdán és csütörtökön letartóztatásokat és többek között

örizetbevétték egy nyugalmazott államtitkár fiát, azonkívül a fajvédő-egyesületek szövetségének egyik vezetőjét, Albrecht főherceg elnöktársát,

de a közvélemény ezeket az intézkedéseket mellékes jelentőségű eseményeknek tartja és úgy látja, hogy az erélyes tisztogatási akció pillanatnyilag megtorpant. Különösen az kelt nyugtalanságot, hogy gróf Bethlen István,

a miniszterelnök állandóan számol azzal a lehetőséggel és ezt nyilatkozataiban is hangoztatja, hogy a nyomozás erélyes lefolytatása miatt el kell hagynia helyét.

A budapesti lapok, amelyek Bethlen ilyen értelmű nyilatkozatait egybehangzóan reprodukálják, érthető okokból nincsenek abban a helyzetben, hogy megmagyarázzák: kinek a kívánságára kell esetleg Bethlennek elhagyni a helyét, azért, mert könnyörtelenül kinyomoztatja a bűnösöket? Erre a magyarázatra azonban nincs is szükség, mert

a miniszterelnököt csak a kormányzó kényszerítheti a lemondásra.

A fajvédő-tábor el van készülve arra, hogy Horthy Miklós kormányzó bizalmas hívének Nádossy Imre főkapitánynak letartóztatása miatt megvonja bizalmát Bethlentől és ebben az esetben a fajvédők bizalmi emberét, gróf Klebelsberg Kunó közoktatásügyi minisztert bizza meg a kormányalakítással. Klebelsberg a fajvédők számítása szerint az egységes-párt jobbszárnyának és a fajvédőknek támogatásával alakítana

kormányt, de mert ebben az esetben Bethlen és hívei összefognának ellene a baloldali ellenzékkel, parlamenti többségre nem számíthatna és ezért

a Klebelsberg-kormány nyílt diktatura alapjára helyezkedne Mussolini mintájára.

A diktaturát felhasználnák arra, amit a pénzhamisítók is kifizettek céljuk maguk elé, hogy

puccsszerűleg kikáltják Albrecht főherceget királynak, aki Horthy Miklós kormányzót — az angol sajtó értesülése szerint — hálából herceggé nevezné ki és neki adományozná Károlyi Mihály elkobzott birtokait.

Mindez természetesen csak kombináció és a fajvédők szive-vágya. Gróf Bethlen István hívei azonban úgy tudják, hogy a kormányzó nem fogja elejteni Bethlent, aki a helyén marad és ebben az esetben ő fog leszámolni kormányának azokkal a tagjaival, akik ezekben a nehéz napokban nem állottak melléje, sőt éppen ellene frondörködtek, továbbá azokkal is, akik bizonyos mértékben kompromittálva vannak a frankhamisítási ügyben, a kormánypártban.

gróf Csáky Károly honvédelmi, Rakovszky István belügyi, Pesthy Pál közoktatásügyi és gróf Klebelsberg Kunó közoktatásügyi miniszter távozására számítanak,

természetesen abban az esetben, ha gróf Bethlen István a helyén marad.

A honvédelmi miniszter féllábal már el is hagyta helyét, amennyiben a frankhamisítási ügyben szabadságra küldték és külföldre utaztatták. Csáky gróf súlyosan van kompromittálva, nemcsak azért, mert a Hágában letartóztatott Jankovich ezredes a sógora, hanem ezért is, mert

a hamis ezresek kliséi — mint a csütörtökön letartóztatott Ge-

rő László őrnagy bevallotta — egy katonai intézetben készültek,

azonkívül Nádossy Imre országos főkapitány vallomása — amelyet természetesen nem kell teljesen hiteltelennek elfogadni azt állítja, hogy

a frankhamisítás bizonyos katonai célokat szolgál.

Rakovszky Ivánnak nemcsak azért kell távoznia — ha Bethlen marad — mert nem mentesíthető a felelősség alól akkor, amikor a belügyminisztérium egyik legsúlyosabb tényezője pénzhamisításban való bűnrészesség miatt vizsgálati fogságba kerül. Rakovszky ellen konkrét vád is van:

a belügyminiszter félórával herceg Windischgraetz letartóztatása előtt a saját autóján elvitte Nádossyt a pénzhamisító her-

A csütörtöki letartóztatások

A főkapitányságon a reggeli órákban benépesedtek a detektívzobák az előállítottakkal és délben a nyomozás vezetői már azt is közölték az újságírókkal, hogy meg van a nyomda, ahol a hamis ezerfrankos bankjegyek készültek.

Csütörtökön reggel kilenc órakor a főkapitányság utasítására a Falk Miksa-ucca 20. szám alatti lakásáról

előállították Poinay Péter huszonöt éves fiatalembert, tiszasulyi Polnay Jenőnek, az Atlantica tröszt elnök igazgatójának és az első Friedrich-kormány volt népjóléti miniszterének fiát, továbbá az ugyancsak huszonöt éves Andor Endrét, a hasonló nevű nyugalmazott államtitkár fiát.

Polnay Péterről megállapítást nyert, hogy zsidó létére antiszemita és fajvédő szerepet játszott és emiatt feszült viszonyba került apjával, aki zsidó mivoltát mindig önértékesen hangoztatta. Polnay Péter adta kölcsön Mankovics György-

ceghez, akivel csaknem addig tanácskoztak, amíg a detektivek a letartóztatási parancsot meg nem jelentek.

Pesthy Pál igazságügyminiszter fejtét azért követelik, mert ezekben a napokban nem tartotta szükségesnek — vagy opportunusnak — megjelenni a fővárosban.

Legbiztosabb azonban, hogy Bethlen a tisztogatást gróf Klebelsberg Kunó eltávolításával fogja kezdeni, mert enélkül a purifikálás és a rezsimváltozás munkája nem lenne teljes.

Kétségtelen, hogy Bethlen abban az esetben, ha felülmarad, kénytelen lesz némileg a baloldal felé orientálódni, mert saját pártjának jobboldali embereiben nem bízhat meg többé. A polgári liberális ellenzék kész Bethlen István grótot a jobboldallal szemben támogatni.

nek azt a duplafedelű bőröndöt, amelyben Mankovics a hamis ezerfrankosokat kicsempészte. Polnay azt állítja, hogy nem tudta, milyen célra kell Mankovicsnak a bőrönd és csak szivességet akart tenni barátjának.

Andor Endre Marsovszkyék társaságához tartozott. Windischgraetz vallomása szerint

Andor Endre vitt ki először külföldre hamis ezerfrankosokat és csak miután sikerült a hamis bankókat Belgiumba elhelyeznie, indultak el Jankovichék Hollandiába.

Andor Endre Milánóban is próbált Anders André név alatt hamis ezerfrankosokat értékesíteni, de ott nem sikerült a vállalkozása.

A nyomozás során tudvalevőleg értesítést kapott a budapesti rendőrség, hogy Milánóban is elhelyeztek néhány hamis ezerfrankost. Az értesítés alapján Benoist francia rendőrbiztos, aki Bécsben folytatott addig nyomozást, elutazott Milánóba, ahol az ottani rendőrséggel

karöltve sikerült megállapítani, hogy a hamisító-társaság ugyanakkor, amikor Jankovichék Hollandiába vitték hamis ezerfrankosokat, egy szállítmányt Milanóba is küldtek és Milanóban is forgalomba akarták hozni a hamisítványokat.

A frankhamisítók milánói munkájára Zakariás Árpád, a milánói magyar egyesület alelnöke hívta fel a rendőrség figyelmét. Zakariás feljelentésében előadta, hogy néhány nappal ezelőtt megjelent nála Anders Andre és Selesau nevű urak, akik bizonyos szolgálatokért neki egy — mint később kiderült — hamis ezerfrankkal fizettek.

A milánói rendőrségen rögtön megállapították, hogy melyik szállodában lakik a két ur, de mire értük mentek, már elutaztak. A szállodai személyzet előadása szerint ke-

A katonai térképészeti intézetben készültek a hamis bankjegyek

A hamis ezerfrankos bankjegyek előállítását is sikerült a rendőrségnek véglegesen kinyomozni. Nagy feltűnést keltett, hogy már szerdán beidézték a rendőrségre egy nyugalmazott tábornokot, akit egy óras kihallgatás után elengedtek, majd

ismétlenül beidézték a rendőrségre Kurz Sándor ezredesi, aki pénzügyminiszteri főtanácsosi rangban az Állami Térképészeti Intézet vezetője.

Ez a kihallgatás jelentős eredménnyel járt, mert nyomban utána előállították Gerő László tanácsost, volt őrnagyot, a katonai Térképészeti Intézet egyik vezető szakemberét és Szörcey József dr. kormányfőtanácsost, a Magyar Nemzeti Szövetség és a Társadalmi Egyesületek Szövetségének alelnökét.

Ezeknek kihallgatása után áthozták az ügyészségről Rába Dezsőt, Windischgraetz herceg titkárát, akiket szembesítettek Gerővel és Szörceyvel. A szembesítés után Gerőt és Szörceyét őrizetbe vették, ami megerősíti azt a feltevést, hogy a frankhamisítást az Albrecht-puccs költségeinek előteremtése érdekében követték el, mert

Szörcey annak a TESz.-nek alelnöke, amely csak néhány héttel ezelőtt iktatta Albrecht főherceget kormányzó-elnöki tisztjébe.

Ugy Szörcey, mint Gerő az éjszakát a rendőrségen töltötték. Csütörtök délelőtt tizenegy órakor Gerő László tanácsos kihallgatásra jelentkezett és

részletes beismerő vallomást tett arról, hogy hol készültek a hamis bankjegyek.

Gerő a következő szavakkal kezdte vallomását:

— Az urak már mindent kinyomoztak. Látom, hogy kiket hoznak be és ezek után már hiába tagadnék. A hamis ezerfrankosok rajzát klisirozás céljára lemasoltam és én rajzoltam meg többszörű nyomás számára a kliséket, amelyeknek segítségével a hamis bankjegyeket előállítottuk.

Gerő vallomását itt megszakították és jelentést tettek Marinovich Jenő főkapitánynak, aki a további részletes kihallgatásnál már maga is jelen volt. Gerő vallomásának részleteit még titokban tartják, a kiszivárgott hírek szerint azonban a rendőrség most már minden adat hírközlésében van, mert Gerő részletes vallomást tett arról, hogy kik gyártották a hamis bankjegyeket, kik működtek közre azok előállítás-

vésével a rendőrség megérkezése előtt

táviratot kaptak Budapestről, mire gyorsan csomagolták és a vasúthoz hajtották.

A rendőrség, amely elrendelte a két ur körözését, megállapította, hogy Anders és Selesau Bécsből kapták a táviratot a következő szöveggel:

»Jankovich a tőzsdén bekracholt. Munkát abbahagyni. Gyere haza Jenő.«

Kiderítették a megszökött hamisító budapesti címét is: Anders Andre, Schmidt Imre bankár leveleivel Budapest, Ferenc József rakpart 15. sz. IV. emelet.

A milánói rendőrség a megszerzett adatokat táviratilag közölte a budapesti rendőrséggel, amely meg- nos Andor Endrével.

sándi, kiknek a felbujtására történt a frankhamisítás és kiknek az anyagi támogatásával készültek a hamis bankjegyek. Gerő megnevezte összes bűntársait és

elmondotta, hogy az Állami Térképészeti Intézet külön traktusában készítették a hamis bankjegyek kliséit.

Az ott dolgozó tisztviselők elől elrejtözve, hetekig készítették a kliséket és egyéb műszereket, amelyeket személyesen adott át Windischgraetz Lajos hercegnek, akitől azokat később visszakarta és ekkor Spanring László művezetővel együtt készítették el a hamis bankjegyeket.

Amikor az ügy kirobbant, a bűnjelöket eltűntették, a kliséket összetörték, a rajzokat elégették és az eltört kliséket ócskavasakkal szállították el az Állami Térképészeti Intézetből.

Gerő megnevezte azokat a kereskedőket is, akik az összetört klisédarabokat az ócskavassal együtt megvették.

Gerő vallomása alapján dr. Mankovics Gyulát, a Hágában letartóztatott Mankovics György fivérért és Spanring Lászlót, az Állami Térképészeti Intézet művezetőjét állították elő a detektívek. Valamennyi előállított kihallgatását azonnal megkezdte a rendőrség.

Detektívek a jegybank nyomdájában

A rendőrségen csütörtök délelőtt terjedt el az a hír, hogy már előző nap este

detektívek mentek a Magyar Nemzeti Bank bankjegynyomdájába.

Erről a szenzációs látogatásról hamarosan a következőket tudták meg az újságírók:

Kedden este, körülbelül abban az időtájtban, amikor Nádossyt az ügyészségre vitték,

megjelent két francia detektív a rendőrségen és arra kérték a nyomozást vezető főtitkárát, hogy kísértesse el őket a Jegyintézet nyomdájába,

ahol bizonyos kérdésekre választ szeretnének kapni. Egy rendőrtisztviselő este tíz órakor tényleg meg is jelent a Szalay-ucca tíz szám alatt, a jegyintézet nyomdájában, ahol

késő éjszakáig maradtak.

Szerdán délelőtt tíz óra tájtban két államrendőrségi tisztviselő ismét elment a jegyintézet nyomdájába és azok is hosszasan maradtak a Szalay-ucca tíz szám alatti épületben.

A detektívek bizonyos géprészek után érdeklődtek, amelyek a jegyintézet

nyomdából kikölcsönöztek a térképészeti intézetnek, ott azonban nem találták meg azokat.

A jegyintézet detektívjárásnak az lett a következménye, hogy elterjedt a hír, hogy

a detektívek házkutatást tartottak a jegybank nyomdájában.

Hogy ez a verzió megfelel-e a valóságnak, azt nem sikerült megállapítani,

A jegybank hivatalos cáfolata

hamarosan megjelent:

Schober Béla, a Magyar Nemzeti Bank igazgatója kijelentette, hogy a

Németországból szállították a papírt a pénzhamisításhoz

Az állandóan folyó kihallgatások és szembesítések állandóan újabb adatokat produkálnak. Kovács Gáspár továbbra is megmarad amellett, hogy nem tudott a pénzhamisításról, Rába Dezső azonban töredelmesen vall és a nevek és adatok egész főmegét bocsátja a nyomozó hatóság rendelkezésére.

Igen sok előkelő személyiséget nevezett meg, akiknek szerepük volt a pénzhamisításban

és bevallotta, hogy a hamis ezerfrankosokhoz szükséges papírt ő rendelte Németországból, ahonnan a papírt Budapestre, majd Sárospatakra szállították.

Kazai László dr. ügyvéd csütörtökön megjelent a főkapitányságon és bejelentette, hogy

Képviselők rendőri megfigyelés alatt

A rendőrség még mindig permanenciában van, ugyancsak az ügyészségi fogházban is teljes a készenlét, mert újabb letartóztatásokra számíthatnak. Nádossy vallomása a helyzetet lényegesen súlyosbítja, különösen az ügy politikai háttéré tekintetében, ami csak fokozza az izgalmat. A Nádossy és Windischgraetz vallomása közötti ellentéték tisztázására új rendőri nyomozás indult meg, amely azzal kezdődött, hogy csütörtökön házkutatást tartottak Nádossy Üllői uti lakásán. A házkutatás eredménytelen maradt. A rendőrség még mindig huszonöt exponált embert tart megfigyelés alatt, köztük több nemzetgyűlési képviselőt is és így nincsenek kizárva további meglepetések.

A belügyminiszter látogatásai iránt érdeklődik a rendőrség

Szerda délután fél hatkor autót rendelték a főkapitányság Ferenc József téri főkapuja alá és egy rendőrtisztviselő a Várba robogott. A kocsit megállt az Országház-tér 2. szám előtt Windischgraetz palotájánál és a palotában

Windischgraetz Lajosné jelenlétében házkutatást tartottak, mert értesítés jött a rendőrségre, hogy nagyon fontos olyan iratok maradtak még a hercegi lakásban, amelyekben nevek szerepelnek — olyanoknak a nevei, akik szintén tudnak a hamisításról.

Magasállású előkelőségek írásairól volt szó — amelyet azonban a házkutatásnál nem találtak meg.

Őrizetbe vették Windischgraetz jószágigazgatóját

Benárd Vilmos rendőrtanácsos öt magyar és két francia detektív kíséretében Sárospatakra érkezett és magával vitte Halász Sándort, Windischgraetz herceg jószágigazgatóját is. Mialatt a rendőrtanácsos és a detektívek átkutatták a Windischgraetz-kastélyt és a jogakadémia nyomdáját, Halász a csendőrségen maradt egy detektív és egy csendőr őrizetében. Halász a detektív előtt kijelentette, hogy

Jankovich befolyásolta a gyenge akaratú herceget, aki meggondolatlanul előre állott a frankhamisításnak.

— Tud-e ön arról, — kérdezte a detektív, — hogy

Windischgraetz hercegnek harminc

házkutatásról szóló hír teljesen alap- talan, erről szó sem lehet, mert a jegy- bank minden gyanúsításon felül áll.

— Felháborodva olvastam a Prager Tagblattban, — mondta Schober, — azt a hírt, mintha a rendőrség a francia detektívek nyomására házkutatást tartott volna a bankjegynyomdában. A rendőrség minden pénzhamisítási ügyben kikéri a mi szakvéleményünket. Ez történt most is. A rendőrség a bankjegynyomda szakértőinek utasításaj alapján folytatta a nyomozást, de szó sincs róla, hogy a jegybankban házkutatást tartottak volna.

a pénzhamisítást kezdetben Hir György volt fajvédő képviselő finanszírozta és óriási összegeket adott ki az előzetes költségekre

Hir Györgyöt Kazai szerint ez a válalkozás rántotta csödbe.

Új adatokat hoztak a franciák

Csütörtökön bekapcsolódott a nyomozásba Henry Colard, a francia jegybank egyik igazgatója is, aki

két detektívvél érkezett Párisból és állítólag negyvenhat újabb gyanúsított névsorát hozta magával.

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Colard csütörtökön Sárospatakra utazott

Windischgraetz újabb vallomása

Windischgraetz Lajos herceg Sztrache Gusztáv ügyész elnök és Makkai Jenő alelnök előtt a következő újabb vallomást tette:

— Elismerem bűnösségemet, mert cselekedtem beleütök a büntetőtörvénykönyv paragrafusába. De nem ismerem el bűnösségemet a történelem előtt, mert cselekményem a nemzet érdekét nem sérti, ellenkezőleg a nemzetért és az országért volt minden lépésem.

Pitt sem volt bűnös az angol közvélemény szeméi előtt, amikor elárastotta Európát hamis francia bankjegyekkel, mert hazájának ellenségét akarta térdre kényszeríteni. Magyar ügyész engem sem vádolhat bűnösséggel akkor, ha nem a büntető törvénykönyvre, hanem a szívére és a magyar érzésére gondol. Azzal talán nem is gyanúsítanak, hogy a magam zsebére dolgoztam. Ha erre gondolnak, akkor nagyon tévednek. Ez a védekezésem.

Az ügyész elnök figyelmeztette Windischgraetzet, hogy közönséges bűnügyről van szó, majd megkérdezték tőle, mit tud Nádossy Imre dr. országos főkapitány szerepéről.

„Nádossy mindenről tudott és mindent helyeselt“

Pár pillanatnyi zavar után Windischgraetz a következő súlyos vallomással felelt erre a kérdésre:

Nádossy is tudott mindenről mert én félreérthetetlenül közöltem vele mindent és ő olyan válaszokat adott, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy mindent helyeselt.

Magányos sétáinkon még az utóbbi napokban is állandóan beszélgettünk er-

Windischgraetz herceg a vizsgálóbíró előtt

Dr. Lengyel Ernő vizsgálóbíró, aki Kovács Gáspár és Rába Dezső kihallgatását már befejezte, csütörtök délelőttre rendelte maga elé herceg Windischgraetz Lajost. Délelőtt tizenegy órakor két fegyvertelen fogházör vezette a herceget a vizsgálóbíró elé, aki megkezdte részletes kihallgatását. Mindössze negyedórát volt Windischgraetz herceg a vizsgálóbíró szobájában. A kihallgatás folyamán a herceg

„Hazám érdekében elvesztettem a fejemet“ — mondja Nádossy

A letartóztatott Nádossy Imre dr. volt országos főkapitányt szerdán hallgatta ki először Sztrache Gusztáv főügyész és Makkai Jenő ügyész elnök.

Nádossy minden várakozás ellenére teljes beismerő vallomást tett, de ő is hazafias célokra hivatkozott.

— Uraim — mondta Nádossy — beismerem, könnyelműen cselekedtem. Hazám érdekében elvesztettem fejemet. Ismétlem, a bűnöm csak az, hogy könnyelműen cselekedtem, de nem a magam nyereszkedésére, hanem hazám érdekében. Jankovich ezredes vallomása részben fedi a tényállást. Igaz az, hogy én szereletem részükre futárigazolványt, az is igaz, hogy én pecsételtem le börtönjüket. Tudtam arról, az országos és nemzeti érdekről, arról a szent célról, amelynek érdekében elindultak ezek az emberek és én kötelességemnek éreztem, hogyha már nem támogathatom őket, ha már nem segíthetem őket, hazafias együttérzésemnek úgy adjak kifejezést, hogy legalább futárutlevéllel lássam el őket. Ami vallomásának azt a részét illeti, hogy én viccesen kijelentettem volna a külügyminisztériumi tisztviselők előtt, hogy a börtönben hamis bankok vannak, erre nem mondhatok mást, mint-

ről a kérdésről. Országház-uccai palotában sokat vitáztam vele erről. Amikor megtudtam, hogy komornyikom, Kovács Gáspár részt vesz a francia frankhamisításban, akkor azonnal elmentem Nádossyhoz és megkérdeztem tőle, hogy tegyek-e feljelentést?

— Ugyan, ugyan! — nevetett Nádossy az ő kedélyes modorában, — hátha csak reklámbankok azok a francia frankok!

— Nádossy felelete alapján nem avatkoztam semmibe.

Amikor megtudtam, hogy a hamis frankokat már viszik ki külföldre, akkor is elmentem Nádossyhoz és újra jelentettem neki.

Akkor már az volt a benyomásom, hogy Nádossy más oldalról is értesült a dologról, minderről tud és semmi után nem nyomoz.

A következő kijelentéssel fejezte be Windischgraetz vallomását:

— Én nem akartam ilyen módon elgáncsolni Franciaországot, csak nem lepleztem le az akciót, amelyik a Trianont nyakunkra hozó Franciaországot akarta tönkre tenni. Ezt mondhatom erről, többet nem. Hogy egyesek egyéni nyereszkedésre akarták-e felhasználni a francia frankokat, azt nem tudom.

Végül még kijelentette Windischgraetz, nem igaz, hogy Nádossy telefont nézi, amikor komornyikját le akarták tartóztatni, hanem

egy más magasállású személyiség figyelmeztette arra, hogy Kovács Gáspár letartóztatása küszöbön van.

Egyes fontos kérdésekben Windischgraetz vallomása ellentétben van Nádossy Imre vallomásával

nem tett újabb vallomást. A vizsgálóbíró felolvasta előtte az ügyészségen megtett vallomását, amelyet Windischgraetz herceg fenntartott. A kihallgatás után Lengyel vizsgálóbíró kihirdette végzését, amelyben a herceg ellen mint pénzhamisítás büntetében való bűnrészes ellen elrendelte az előzetes letartóztatást.

Windischgraetz herceg a végzés ellen felfolyamodással élt a vádtanácshoz.

hogy megielet a valóságnak. Ezzel a viccett meg akartam akadályozni, hogy embereim börtönjébe gyanul keltsen. Ismétlem, könnyelműen cselekedtem, de nem bűnöztem. Hazám érdekében akartam szolgálni. Ha ezek közül az emberek közül csak egy is nyereszkedési céllal hamisította a frankot, vagy vitte ki külföldre, akkor ezek az emberek csúnyán félrevezettek, undorítóan becsaptak. Különbben is én nem így gondoltam az egész akciót, én egészen más-képpen képzeltem azt el.

Arra a kérdésre, hogy miért ártottak az országnak a büncselekménnyel,

Nádossy kijelentette, hogy nem ártani, hanem menteni akartak, mert az volt a terv, hogy a hamis frankokkal egyrészt me-rényletet követnek el a francia gazdasági élet ellen, másrészt a hamis bankjegyek elhelyezéséből származó jövedelmet had-testek felszerelésére fordítják.

Windischgraetz herceg ezeket a terveket öt hónappal ezelőtt közölte vele és ő a hazafias célra való tekintettel hozzájárult. Azt tagadta Nádossy, hogy a nyomozást megakadályozni.

— Védekezésem lényege az — fejezte be vallomását Nádossy — hogy tudtam ugyan az akcióról. Azt

is csak az utolsó időben tudtam meg, hogy hamis bankjegyek készülnének. Hangsúlyoznom kell, hogy az akció szervezői előtt nagyobb világnézetű célok lebegtek, elgondolásuk nemes, önzetlen és hazafias volt.

Nádossy a fogoly

Nádossy Imre az első éjszakát nyugtalanul töltötte cellájában és alig aludt valamit. Reggel a fogházszabályok értelmében Nádossynak, mint új fogoly-nak jelentkeznie kellett a fogházügyész-nél. Levezették dr. Kovács Péter ügyész hivatalába, ahol a következőképpen jelentkezett:

— Nádossy Imre vagyok, tegnap este óta fogoly.

A fogházügyész megkérdezte Nádossyt, hogy van-e valamilyen kívánsága?

— Külön kosztot kérek, — felelte Nádossy, — illetve annak megengedését, hogy kívülről élemezhessek, továbbá kérem, hogy egynéhány könyvet és otthoni ágyneműmet behozhassék.

Az ügyész Nádossy kérését teljesítette

Jankovich leplezte le Nádossyt

Amikor Jankovich Arisztid ezredes, a hamis ezerfrankosok egyik beváltóját elfogták Hágában, az ezredes a hága-i rendőrség cellájában hamarosan megtört és bevallott mindent. Hogy miről szölt ez a vallomása, kiket kevert

Ulain Budapesten

A rendőrség folyosóján a déli órákban híre terjedt, hogy Friedrich István tartózkodott rövid ideig a főkapitányságon.

Majd egy komoly szenzáció következett.

Megjelent a Zrinyi-uccában dr. Ulain Ferenc, aki rövid idő múlva elment a törvényszékre.

Ulain Ferenc fajvédő képviselő, aki-nek neve több ízben szerepelt a frankhamisítással kapcsolatban, szerdán váratlanul érkezett vissza Olaszországból. Első útja a rendőrségre vezetett, majd az ügyészségen és Sztrache Gusztáv főügyészt kereste, aki azonban ugyanakkor az igazságügyminisztériumban tartózkodott. A főügyész előszobájában várakozó újságírók előtt Ulain a legnagyobb felháborodással beszélt arról, hogy a sajtó milyen telkiismeretlenül

bele az ügybe, az utolsó napokig, nem tudták, a nyomozó hatóságok, de

a Magyarországra küldött francia detektívek noteszében titkos szignumokkal már fel volt írva Nádossy országos főkapitány neve,

mint aki főrészes a francia frankhamisításnak. A francia detektívek feljegyzései Jankovich előadásáról így szölkak:

— Nádossy Imre országos főkapitány mindenről tudott! — mondotta Jankovich ezredes Hágában. Nádossy részt vett mindenben, beleegyezett mindenbe. Ő volt az, aki részemre a magyar külügyminisztériumban lepecsételtette a hamis frankokkal telegyömösztöt börtöndömet, ő volt az, aki hangosan felkacagott, amikor a külügyminisztériumban megkérdezték tőle, hogy tulajdonképpen mi van a börtönben:

— Még kérdezték? Hamis bankok! Mi lehetne más!...

— Amikor Nádossy ezt nevetve mondta a külügyminisztériumi tisztviselőnek, ránkacsintott. Később mi felháborodva tiltakoztunk az ilyen vicc ellen Nádossynál, mert az ilyesmi börtönbe juttathat mindnyájunkat. Ekkor Nádossy a következőket mondotta nekünk:

— Ne féljete, így a legjobb ez. Ha az ember ilyen vicceket csinál, senki sem gondol arra, hogy a vicc mögött komoly értelem van. Jankovich ezredesnek ez a vallomása indította meg Nádossy Imre országos főkapitány ellen a lavinát.

belekeverte a bűnügybe.

— Gazemberség, aljasság, disznóság! — ordította Ulain, — nem hagyják békében pihenni sem az embert.

Az egyik újságíró kérdésére Ulain kijelentette, hogy a frankhamisítás ügyében lefolytatott nyomozás — politika.

— Állítom, — mondotta, — hogy a kormánynak nem is kellene távoznia, ellenkezőleg mindenképpen elismerő közszóritásban részesítené, még a kényes angol nemzet is gratulálna ennek a bátor magyar kormánynak. Az angolok bizonyára nem felejtették el azt az időt, amikor egy Pitt: mint angol miniszterelnök két ízben is hamisította a francia pénzt, hogy a franciáknak így adjon financiai kegyelem-döfést. Sajnos azonban a Smolen Tónik hazájában nem teremhetnek Pitt-féle államférfiak.

A Népszövetség elé kerül a frankhamisítás

A frankhamisítási bűnügy szenzációs fordulata után az egész világsajtó részletesen foglalkozik az esettel. Az angol lapok egyértelműen megállapítják, hogy

a frankhamisítás mögött Albrecht királyságát propagáló fajvédők állnak.

és biztosra veszik, hogy az ügynek súlyos politikai következményei lesznek. A Times azt írja, hogy

a frankhamisítás a Népszövetség elé fog kerülni.

A Daily Express budapesti keltezésével táviratot közöl, melyet gróf Apponyi Albert küldött a lapnak. A táviratban Apponyi kijelenti, hogy

a frankhamisítóknek semmi köziük sincs a magyar legitimiz-mushoz.

A Daily Express a távirathoz fűzött kommentárjában leszögezi, hogy

minden az ébredők érdekében történt, akik úgy akartak célt elérni, hogy a legmagasabb magyar személynek Horváth kormányzónak hercegséget és uradamat ígértek, ha őket támogatja.

A Berlinben megjelenő Vossische Zeitung — mint mindegyik németországi nagy lap — oldalas tudósításokban számol be a frankhamisítási ügyről. A lap szerint Windischgrätzen és Nádossy

külv

gróf Csáky Károly honvédelmi miniszter is részese a frankhamisításnak.

A berlini lap Budapestről keltezi jelentését és alá támasztja azzal, hogy a honvédelmi miniszter sógora a Hollandiában letartóztatott Jankovich Arisztidnek, Bethlen nyomban az ügy kipattanása után — Nádossyval egyidőben — szabadságra küldte Csáky grófot, végül a térférszeti hivatal, ahol a hamis ezerfrankosokat gyártották, katonai jellegű intézmény és már is több katonatisztról bizonyosodott be, hogy benne volt a pénzhamisító bandában.

A Vossische Zeitung is azon a véleményen van, hogy a hamis frankokkal Albrecht puccsot akartak finanszírozni Windischgrätz és cinkostársai.

A prágai Ceska Slovo ezeket írja: »Amikor a Népszövetség beavatkozását kívántuk, bizonyára nem léptünk fel túlzott követelésekkel.

Olyan állam, melyet hamisított pénzek segítségével akarnak kormányozni, nem érdemel kimélelet.

A párisi lapok teli vannak hírekkel és jelentésekkel a budapesti eseményekről. A Quotidien és a Journal már arról tud, hogy „Nádossy rendőrfőnökök letartóztatják és hogy Rakovszky Iván és Klebelsberg miniszterek lemondtak“. A

Quotidien odáig megy, hogy az egész magyar kormányt vádolja és a bankjegyhamisításért felelőssé teszi

A *Matin* kiemeli, hogy „külföldi diplomáciai körökben végtelenül rossz benyomást keltett, hogy a hágai magyar követ Marsovszkynek és büntársainak letartóztatása után lépéseket tett, hogy kieszközölje a szabaddárahelyezésüket.

Megkerült a pénznyomógép

Gerő László és ifjabb Andor Endre vallomása alapján a rendőrség megállapította, hol van az a gép, amelyen a hamis ezerfrankosokat gyártották.

A gép eredetileg a térképészeti intézetben volt és Gerő az intézet egy szuterén helyiségében rejtette el. Amikor kípattant a bűnügy, Gerő Windischgrätzhez fordult és utasítást kért tőle, hogy mi történjék a géppel.

Windischgrätz megnyugtatta Gerőt, hogy hatalmas urak vannak bekeverve az ügybe és ezek a nyomozást holtpontra juttatják.

Kovács Gáspár, Rába Dezső és Windischgrätz letartóztatása után Gerő megijed, a gépet összetörte és mint ócskavasat a Nemes és Stein ócskavaskezeskedőhöz szállította. A gép a gépet másfél millió koronáért vette meg.

A detektívek az intézet egy Parrach nevű őrizetbevett tisztviselőjével kimentek Nemes és Stein telepére, ahol megtalálták a gépet. A gép másfél méter magas és négy méter hosszú, felszerelése és alkatrészei egész kocsirakományt tesznek ki. A detektívek a gépet a rendőrségre szállították.

A főkapitányságon csütörtök egész éjjel folytak a kihallgatások. Polnay Pétert, akiről kiderült, hogy csak szives-

A francia külügyminiszterium egy magasállású tisztviselője így nyilatkozott: — A hamisítási ügyet a francia kormány fontos eseménynek tartja ugyan, de amíg az affér valamennyi részlete nincs tisztázva, addig csak a legnagyobb tartózkodással lehet nyilatkozni. Anyi azonban már most bebizonyítottak látszik, hogy a magyar adminisztráció néhány igen előkelő tagja kompromitálva van.

ségből adott egy börtönt Marsovszky-nak, szabadon bocsátották.

Marinovich Jenő főkapitány késő este a miniszterelnökségre ment, ahol tanácskozást folytatott Bethlen miniszterelnökkel. A tanácskozásba bevonták Pesthy Pál igazságügyminisztert és Rakovszky Iván belügyminisztert is.

Bűnügyi zárlat Windischgrätz és Nádossy vagyonára

Lengyel Ernő dr. vizsgálóbíró kihirdette Windischgrätz és Nádossy előtt az előzetes letartóztatásról szóló végzést. Egyben intézkedés történt a mindkettőjük vagyonára vezetendő bűnügyi zárlat foganatosítása iránt.

„Már csak másodrendű szereplők jöhetnek kombinációba”

Laky Lajos detektívönök nyilatkozott az újságírók előtt a nyomozás jelenlegi stádiumáról. A detektívönök a következőket mondotta:

— A pénzhamisítógép megkerülésével a nyomozás közeledik befejezése felé. Valószínű, hogy a hátraevő nyomozás során további exponált személyek letartóztatására kerülne a sor. Most már csak másodrendű szereplők jöhetnek kombinációba.

Albrecht cáfol

Albrecht főherceg, akinek trónigényével hozták kapcsolatba a pénzhamisítási ügyet, nyilatkozatot tesz közzé, amelyben kijelenti, hogy soha semmiféle összeköttetésben nem volt Windischgrätz herceggel. A főherceg levelet intézett

Baross Gáborhoz, a Társadalmi Egyesületek Szövetségének elnökéhez és bejelentette, hogy Szörcey József dr. letartóztatása miatt lemond a szövetségnél viselt kormányzóelnöki tisztségéről.

Bethlen jelentést tett Horthynak

A kormány hivatalos jelentést adott ki, amely a következőképp hangzik:

— Miután a frankhamisítási bűnügyben folyó nyomozás döntő eseményt produkált, Bethlen István gróf miniszterelnök megjelent Horthy Miklós kormányzónál és jelentést tett neki az ügy állásáról. A kormányzó meglepedéssel vette tudomásul a jelentést és annak a reményének adott kifejezést, hogy a nyomozás az ország érdekében teljes sikerre fog vezetni.

Legitimista értekezlet Apponyinál

Csütörtök délelőtt Andrássy Gyula gróf, Mikes János gróf, Szigray Antal gróf és Pallavicini György őrgrof megbeszélést tartottak Apponyi Albert gróf lakásán. A megbeszélésbe később bevonták Vázsonyi Vilmost és Rakovszky Istvánt is. Megállapították, hogy a frankhamisítás közönséges bűnügy, amelynek a legitimizmushoz semmi köze és elha-

Huszonötezer darab ezerfrankost hamisítottak

Csütörtök éjszaka az előállított emberek kihallgatásával a frankhamisítás ügye teljes egészében tisztázást nyert. Megállapították, hogy

az egész hamisítási akciót herceg Windischgrätz lakásán határozták el egy értekezleten, amelyen a hercegen kívül Nádossy Imre országos főkapitány és dr. Szörcey József a Magyar Nemzeti Szövetség és a Társadalmi Egyesületek Szövetségének alelnöke is résztvett.

Ezen az értekezleten határozták el, hogy a hamisítás keresztülvételére Gerő Lászlót, a Térképészeti Intézet igazgatóját fogják megvenni. Gerő eleinte nem

akart erre vállalkozni, de több magasállású egyén kereste fel a lakásán, többek közt Nádossy és Windischgrätz is, akik meggyarazták neki, hogy ő az egyetlen szakember, akiben megbízhatnak. Hosszas rábeszélés után végre Gerő vállalkozott a hamisítás technikai keresztülvételére.

A hamis bankjegyek előállításához Gerő az Állami Térképészeti Intézet tisztviselőit használta fel. A legfontosabb munkát maga végezte, de segítségére voltak Virág János főművezező, Spauringer László és Kis Lajos gépmesterek, Hala József és Parragh Ferenc műszerészek, akiket csütörtökön őrizetbe vet-

tek. A hamis bankjegyeket a Térképészeti Intézet szuterénjában készítették, ahol felváltva dolgoztak, a hivatalos órák után. Naponta 5–800 darab hamis ezerfrankos bankjegyet állítottak elő. Nagyon vigyáztak, hogy a hamisítványok jók legyenek, ezért lassan dolgoztak.

A hamisítás öt hónap óta folyt és ezalatt 25.000 darab ezerfrankost állítottak elő huszonöt millió frank értékben.

A rosszul sikerült bankjegyeket nem semmisítették meg, hanem azokat is átadták Windischgrätznek, nehogy az legyen a látszat, hogy a bankjegyek egyrészt saját céljukra használják fel. Az elkészített bankjegyeket százas kötegekbe csomagolták és Windischgrätz mindenkor autón jelent meg a Retek-uccai helyiségben, ahol a szuterénben maga vette át a bankjegyeket, amelyeket azután palotájába szállított.

A bankjegyek forgalomba hozásának irányításával dr. Mankovics Béla volt megbízva, ő szerezte meg azokat az embereket, akiket az előre megállapított tervek szerint külföldre küldtek a hamis bankjegyek elhelyezésére. Mankovicsnak Windischgrätz nagyobb összeget bocsátott rendelkezésére a külföldi utazások költségeinek fedezésére és a számadásokat Rába Dezső vezette.

A hamis bankjegyek forgalombahozói negyven százalék jutalékot kaptak a beváltott bankjegyek értéke után.

A kormány rendszabályokra készül Albrecht főherceg ellen

A kormány tagjai csütörtökön késő este minisztertanácsra gyűltek össze, amelyen gróf Bethlen István miniszterelnök tájékoztatta a kormány tagjait a foganatosított igazságügyi és közigazgatási intézkedésekről. A minisztertanács után miniszterközi értekezlet volt, amelyen Rakovszky Iván belügyminiszteren és Pesthy Pál igazságügyminiszteren kívül résztvett Marinovich Jenő főkapitány, Hetényi Imre főkapitányhelyettes és Sztrache Gusztáv főügyész is.

A minisztertanácsen szóba került, hogy szükségessé vált egyes képviselők kihallgatása és ezeket addig rendőri megfigyelés alatt tartják. Tekintettel dr. Szörcey Józsefnek le-

a többi azután irredenta célokra akarták fordítani.

Windischgrätz herceget meglátogatta a felesége

Csütörtökön délután Emmery, a francia nemzeti bank igazgatója udvariassági látogatást tett dr. Sztrache főügyésznel. A látogatás több, mint egy óra hosszat tartott. Amikor Emmery az ügyészség elnökével tárgyalt, jelentkezett Windischgrätz herceg felesége is a főügyésznel s engedélyt kért, hogy férjével beszélhessen. Az engedélyt megkapta. Windischgrätzet levezették a fogházgondnok irodájába s ott az egyik tisztviselő jelenlétében beszélgetett a herceg a feleségével. A beszélgetés több mint egy óra hosszat tartott.

Korányi visszatér Párisba

Báró Korányi Frigyes párisi magyar követ, aki a bűnügy kipattanásával visszatért Budapestre, hogy a magyar hatóságokat informálja a francia hivatalos körök hangulatáról, rövidesen visszatér Párisba. Korányi missziója az volt, hogy közölje a magyar kormányval, hogy Franciaország nem hajlandó a magyar diplomáciai képviselőt elismerni, ha a frankhamisítási bűnügyet eltussolják. A párisi követ csütörtökön délután a miniszterelnökkel tárgyalt, majd délután öt órakor Horthy kormányzót kereste fel, akinek részletes jelentést tett.

Korányi visszautazásának időpontja nincs megállapítva.

tartóztatására, foglalkozott a minisztertanács azzal is, hogy

a kormány szükségesnek tartja a Magyar Nemzeti Szövetség és a Társadalmi Egyesületek Szövetsége működésének megvizsgálását, mert ezek az egyesületek alapszabályellenesen működtek. Ezzel kapcsolatban bizonyos rendszabályok készülnek Albrecht főherceg ellen is, mert ezek a fajvédő egyesületek kezdeményezték az Albrecht-propagandát, amelynek költségeit kívánták a frankhamisítással előteremtteni.

A minisztertanács határozatáról semmi közlést nem tettek a nyilvánosság számára.

A szociáldemokratapárt manifesztuma

A szociáldemokrata-párt vezetősége és parlamenti frakciója csütörtök este értekezletet tartott, amelyen elhatározták, hogy a párt manifesztumban közli álláspontját a nyilvánossággal.

A párt követeli annak a törvényjavaslataknak sürgős letárgyalását, amit a kormányzói jogkör megszükitéséről és az államtanács megalakításáról már korábban benyújtottak a nemzetgyűlésnek. Követelik továbbá a szocialisták a parlament feloszlását és új választások kiírását az általános titkos választójog alapján, úgyhogy ezeket a választásokat már egy demokratikus koalíciós kormány vigye keresztül.

Végül követeli a párt a frankhamisítási Az ellenzéki pártok egyébként a napokban együttes értekezleten fogják a teljes rendszerváltozást követelni.

Zita nyilatkozik

Madridból jelentik: A frankhamisítási bűnüggyel van összefüggésben az a közlemény, amelyet Zita exkirálynő részéről adtak ki. A jelentés szövege a következő:

Azokkal a jelentésekkel kapcsolatban, amelyek szerint politikai manőverek folynak azzal a céllal, hogy Magyarországon Albrecht vagy József főherceg trónra ültetésével visszaállítsák a monarchiát, hogy ezek a híresztel-

sek alapjaianok. A Habsburgok csupán hazájuk érdekeire ügyelnek, egyetlen Habsburg-főhercegnek sincsenek külön érdekei, a család minden tagja elismeri, hogy egyedül a kettős monarchia utolsó uralkodójának IV. Károlynak legidősebb fia, Ottó főherceg jogosult arra, hogy alkalmas időpontban az ő személyében állítsák vissza a monarchiát.

A frankhamisítás hatása a főszen

A frankhamisítási bűnüggynek a főszenre nem volt semmi hatása. A budapesti értéktőzsdén csütörtökön az irányzat jól tartott, az árfolyamok nem estek. A gabonátőzsdén is nagyjában változatlanok a kurzusok. Tiszavidéki buza 412%, márciusi buza 405%, rozs 242%, zab 250, tengeri 185. A magyar korona külföldi jegyzésében sincs változás. A londoni tőzsde pedig a pengő jegyzését is bevezette. Zürichben csütörtökön így zárultak a deviza árfolyamok: Páris 19.85, London 2510, Newyork 517½, Milánó 20.90, Amsterdam 207.95, Berlin 123%, Prága 15.32%, Varsó 62%, Budapest 72.55, Beograd 9.17%, Bukarest 22½.

*

A frankhamisítási bűnügy újabb részletei a *Bácsmegyei Napló* szombat reggeli számában olvashatók.